Skjernøyposten

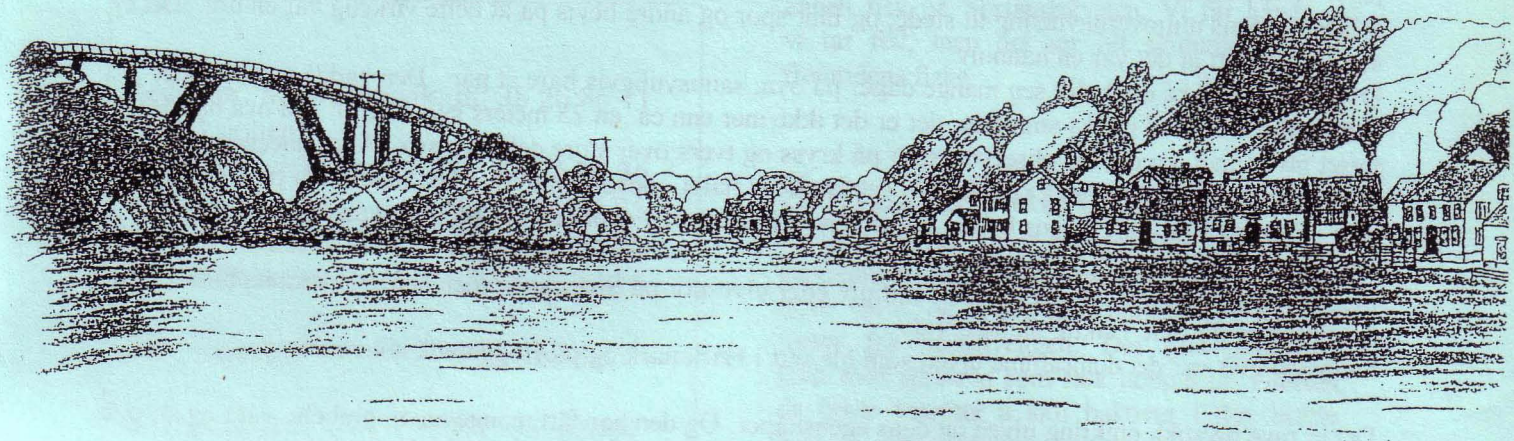

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME -

Nr.1. Vinter 2003 35. årg.

Ulv sett på Skjernøy!

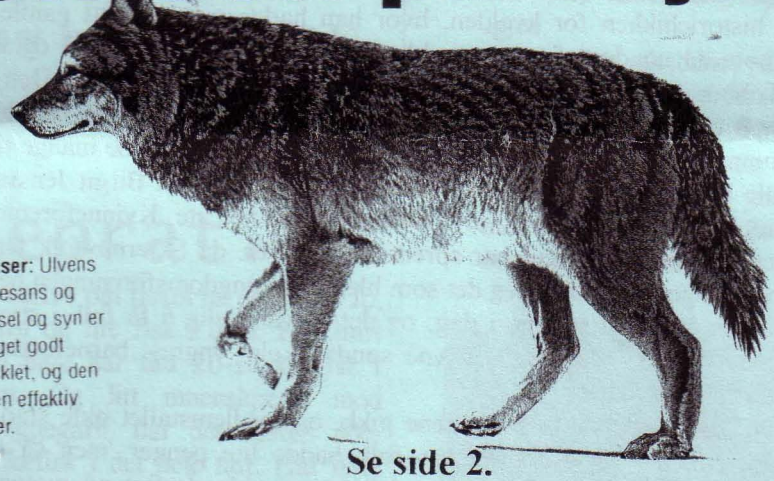

Sanser: Ulvens luktesans og hørsel og syn er meget godt utviklet, og den er en effektiv jeger.

Den tykke **pelsen** varierer i farge fra nesten helt hvit til nesten svart.

Den buskete **halen** holdes høyt når ulven løper.

Se side 2.

EN LIVSFRISK 100 ÅRING

Og et 90 år gammelt forsamlingshus.

Lørdag 11. januar feiret Skjernøy kristelige ungdomsforening 100, og kapellet 90 år. Dagen ble markert med stor fest på kapellet. Salen var flott pyntet med langbord, blomster og lys. Åshild Aalvik ledet festen og med seg i festkomiteen hadde hun Edit Dyrstad og Inger Syvertsen. Av de 120 frammøtte var ca. halvparten utflyttet Skjernøyfolk med familie samt innbudte gjester. Gamle prost Frank Kolberg som for tiden vikarierer i Sverige var festtaler, og Bjørn Vikør spilte kontrabass samstemt med Dag Tore Bøe på piano. Av sangkrefter var det Karin Dahl, Kjell Erik Grøsfjeld, Marit på piano og Kirsti Haraldstad på cello. Det var mye fin sang og musikk å høre.

Det ble servert middag med dessert, og senere på kvelden var det kaffe med bløtkake og andre kaker. Middagen som besto av svinesteik med iskake til dessert var gjort av Gunnar Holbek, og serveringen ble gjort av Ungdomsgruppa, som gjorde en veldig innsats. Utover kvelden kom det også flere hilsninger fra prestene og andre.

Birgit Jenssen og Signe Håland fortalte fra den tiden de var unge, helt fra det ble lagt inn elektrisk lys i kapellet i 1920 årene og frammover. Kapellet ble mye brukt til alt mulig, det var som Signe Håland sa "det var vårt andre hjem".

En ting er helt sikkert. Ungdomsforeningen og kapellet har betydd uendelig mye for folket her ute, og for mange gjør dette det fortsatt. En gudstjeneste samler mange mennesker, ofte fra 50 til 100 stk. Ungdomsforeningens sammenkomster kan samle fra 8 – 10stk til fullt hus.

Fors side 2.

ULVETIDER PÅ SKJERNØY.

Lørdag 11. januar er en merkedag i øyas historie. Da ble en ulv observert i Valvik. Det var Tor Bjørn Hansen og hans kone Gerd som fikk oppleve dette fantastiske synet fra vinduet i deres hjem. Tor Bjørn er en erfaren jeger og hundemann, så ingen var i tvil om at det han sa var 100 % sikkert. Etter hvert kom ekspertene fra fylkesmannens miljøvernavdeling til stede, og fant spor og andre bevis på at dette virkelig var en ulv. Det er senere fastslått at det var en hannulv.
Dyret har nok ikke oppholdt seg mange dager på øya, sannsynligvis bare et par. Den hadde svømt under brua i Skjernøysund på det smaleste, der er det ikke mer enn ca en 25 meters svømmetur. På øya har den fartet mye rundt, og det ble observert spor på kryss og tvers over store deler av øya. Alle saueeiere holdt sauene sine inne. Søndag 12. januar ble det funnet et halvt oppspist rådyrkje ved Stemmyra på Dyrstad, som viste seg å ha blitt ulvens bytte. Dagen etter ble det sett to kongeørner på rådyrkadaveret, så det ble mye på en gang.
Ingen på øya kan huske at det har blitt sett ulv eller ulvespor på Skjernøy. Noen kan erindre å ha blitt fortalt om ulvespor på isen, i riktig gammel tid.
Sannsynligvis var det den samme ulven som ble sett i Harkmark og på Hogganvik noe senere.

Det er mye mystikk omkring ulven og dens egenskaper. Og den har fått mange navn, gråbein, varg og skrubb er noen av dem. Disse navnene ble brukt for å unngå å bruke navnet ulv, da dette kunne bety ulykke.
En voksen ulv spiser i gjennomsnitt 5 kg kjøtt per dag, og vekten er normalt for hunndyr 35-40 kg, og for hanndyr 40-50 kg.

Evert Knutsen.

En livsfrisk 100 åring. Fors. fra side 1.
Øyvind Laudal fortalte meget gode humørfylte historier fra Sørlandet.
Bjarne Christensen hadde historiehikken for kvelden, hvor han hadde gjennomgått gamle protokoller som var nøye nedtegnet fra hvert møte da ungdomsforeningen ble startet en vinterdag i 1903 og videre framover. Som formann ble lærer Julius Tobiassen valgt og han var foreningens formann en årrekke. Den første kvelden tegnet det seg 44 medlemmer og på et møte senere 16. febr. tegnet det seg ytterlige flere, da ble det også valgt styre med J. Tobiassen som formann. Det ble også skrevet en avis som kunne innholde mange ting og ble lest opp en gang i måneden. Møtene ble holdt på skolehuset på Farestad, som lå mellom Birgit Jenssens og Harry Larsens hus, og på Dyrstad skolehus. Det var en ild som var tent blant noen her ute. Kvinneforeningene hadde da vært i gang aldrede i flere år. Den ilden som ble tent har spredt seg utover, da Skjernøyfolk ferdes på sjø og land. I Amerika og andre steder, og mange hadde med seg det som ble sådd i ungdomsforeningen her på øya.
Om ungdomsforeningen ikke er helt den samme i dag, og det er vanskelig å få folk i styre og komiteer er den fult oppegående. Ut fra den går det i dag for å nevne søndagskole, yngres, barneforening, barnekor/gruppe, ungdomsgruppe og møter for unge og eldre.
Interessen for den nystartete foreningen økte som årene gikk, og medlemstallet økte stadig og alt i 1908 kom tanken om eget lokale opp. Mange var skeptiske for folk hadde lite penger, men så fremkastet formannen tanken om å bygge et kombinert kapell og forsamlingslokale som ble drøftet på møtene, og i 1909 ble det besluttet å sammenkalle hele øys befolkning for å høre de forskjellige meninger om saken.

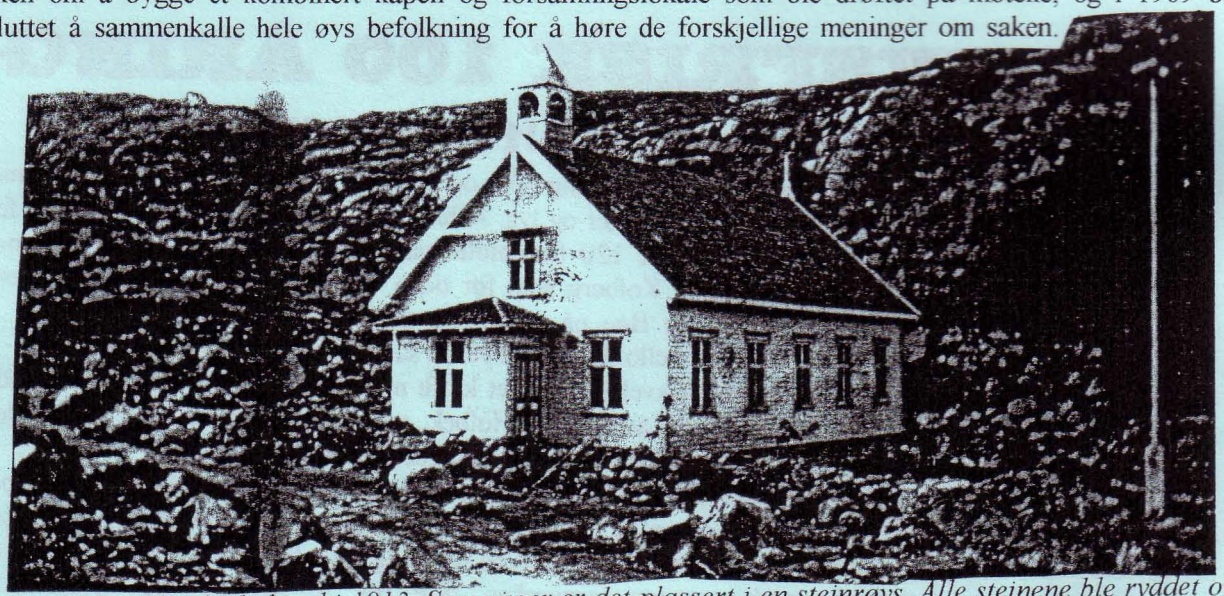

Bildet viser kapellet ferdigbygd i 1913. Som vi ser er det plassert i en steinrøys. Alle steinene ble ryddet og det ble anlagt vei senere på dugnad. Som vi også ser er det ikke et eneste tre i nærheten.

Fortsettelse side 4.

Skjernøyposten.

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME –

Redaktør: Sigurd Aalvik, tlf. 38 26 86 11
I redaksjonen:
Georg Walvick, tlf. 38 26 86 36
Norvald Jenssen tlf. 38 26 86 75
Evert Knutsen tlf. 38 26 86 86
Rita T. Dyrstad tlf 38 26 87 16

Adr.: Skjernøy, 4516 Mandal

Postgirokonto: 7877. 06. 62604

E – postadresse: skjposten@c2i.net

Kontakt i USA: Mrs. Agathe Tompson
865 Buck kd., Stone Ridge.
N.Y. 12484. USA. . -.

Abonnent pris pr. år kr 60. -. USA $ 10

Litt Fiskeprat.

Ja, hva skal en skrive om fisket nå etter jul? Jo, milevis med garn og lite fisk i dem. Har hørt om fiskere som bare har fått 20-30 kg fisk i over 100 garn. Og litt innenskjærs, med trollgarn og Toggegarn, har det nesten ikke vært til å få kokefisk i det hele tatt. Har hørt om noen som har fisket med 8-10 Toggegarn og ikke fått en ordentlig stor fisk.

Lurer på om det er de mange hundre Monofilgarna som står ute dag og natt hele året i gjennom som har tatt knekken på hele bestanden av Torsk, Lyr, Lange og andre fiskeslag langs Sørlandskysten. Det eneste er de som har garn helt ved de ytterste grunnene. Her er det litt Sei å få. Men den er veldig dårlig betalt, helt ned til kr. 2,- pr. kg.

Ellers ser det litt bedre ut for reketrålerne. Når det er godt vær har fangstene på revet vært gode. Opp til 500 kg. reker på de beste turene med kokte og rå reker. Mens det er har vært mye dårligere rekefangster under land.

Ja, denne fiskepraten ser ikke lyst ut. Tror beskatningen er altfor stor for Torsk, Lyr og annen fisk på Sørlandskysten. Vi får håper at vi tar feil, men det ser litt skummelt ut for fremtidens fiske.

Søppelbil utfor veien.

Onsdag 18. des. i fjor på speilglatt føre, glei en søppelbilen fra MTB Vigeland Transport AS utfor veien, og la seg med hjulene opp bare to meter fra kapellveggen. Det gikk heldigvis godt med sjåføren som fikk hoppet ut i farten da bilen begynte å skli bakover i den bratte bakken som går opp bak kapellet til husene som ligger der.

Det var to mann med bilen. Den ene hadde gått i forveien for å gjøre søppeldunkene klare.

Bilen ble tatt opp av en redningsbil fra Viking, som måtte rekvireres helt fra Kvinesdal. Den måtte legge på kjettinger for å komme til. Det tok flere timer før søppelbilen var på veien igjen.

De synlige skadene på søppelbilen var ikke store, men det ble først klart da den kom på verksted. Det var flere bilister som hadde problemer på det glatte føret. Bare noen meter unna det søppelbilen gikk utfor sto en lastebil med bakenden i grøfta. Den dagen var det svært glatt på veiene.

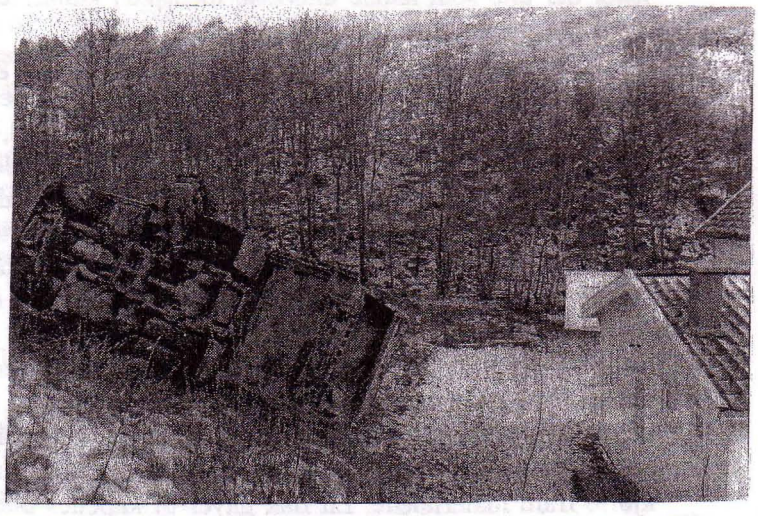

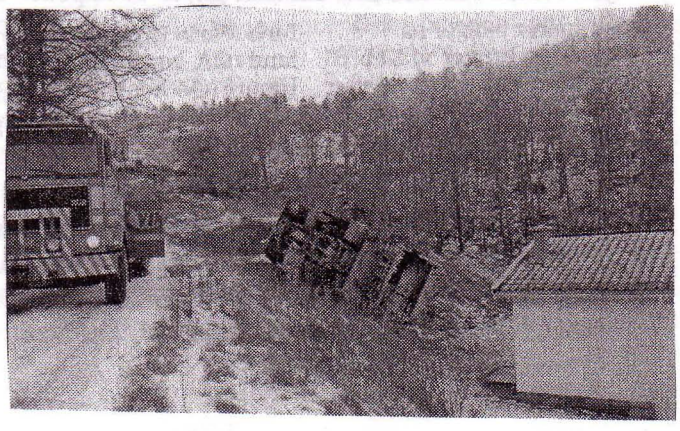

SKJERNØY KAPELL

Litt om ungdomforeningens arbeid. Først tar vi med årsmøtet som ble avholdt 11. des. 2002.
Det var 19 fremmøtte og Bjarne Christensen holdt andakten.
Årsmeldingen som ble lest av forkvinnen Åshild Aalvik vitnet om et jevnt godt år for foreningen.
Så ble regnskapet lest opp av kass. Eilif Christensen og godkjent. Så fulgte årsmelding for Ungdomsgruppe lest av Jan Harald Syvertsen, og årsmelding for Yngres lest av Alf Tore Gundersen, og årsmelding for Barnekoret lest av Elin Dyrstad.
Etter en kaffepause var det valg av styret for Ungdomsforeningen. De ble bestående av. Roald Syvertsen, Allis Hansen, Tom Inge Dyrstad, Anne Karin Jensen, og Jan Harald Syvertsen. Kasserer ble Eilif Christensen som er utenom styret.
Styret ungdomsgruppa ble Odd Arne Skogen, Reidun Jentoft, Jan Øystein Dyrstad og Gunn Siri Amundsen.
Styret for Yngres ble slik: Alf Tore Gundersen, Sverre Gunnar Syvertsen, Bjørn Vikør, og Karin Dyrstad.
Åshild Aalvik gikk av som forkvinne og ble overrakt blomster av Roald Syvertsen for mange års arbeid i styret.
Av årsmøte-saker ellers kan nevne bevilging av kr 5000 ti Normisjon. Flytting av årsmøtet til Januar. Kjøp av et stort kjøleskap til kjøkkenet. Ønske av flere talere fra Normisjon.
Etter nyttår har det vært 3 kveldsbibelskoler og noen onsdagsmøter. I tilegg en sangkveld en lørdag 1. febr. med godt besøkt. 5. og 6. mars var det møte ved Andreas Holbek, begge disse kveldene var det mange som møtte. Torsdagen sang en gruppe av SBK. Det var rekefest den 7. mars. Da kommer Svein Arve Egeland som taler. Ungdomsgruppa sto som vert og ledet hele kvelden. En fin kveld.
En kosekveld blir det fredag 28. mars. Da blir det sang av Agnar og Berith Gjertsen. Fredag 25. april er det vårfest, da blir kåre Rosseland med som taler.
Så vil vi spesielt minne om ungdomsforeningens utlodning lørdag 12 april kl 17,00 med inntekt til kapellet. Det blir mange fine gevinster. Vel møtt.

En livsfrisk 100 åring.... Fors. fra side 2.

(Videre siterer vi bladet "Lindesnes" fra den 5. nov. 1938. Kapellet 25 år.)

I foreningens kasse var det en beholdning på kr 300 som kunne stilles til byggefond. Så var det en uttalelse fra presten i Mandal at øya kunne få 12 gudstjenester i året dersom det ble bygd kapell. Resultatet av dette møtet var just ikke til å fremme saken, men spørsmålet ble tatt opp igjen på et annet møte i foreningen samme år hvor det ble valgt en komité bestående av en fra hver gård på øya. Denne komité skulle se på en høvelig tomt til forsamlingshus. På Berge (Bergstø) kunne en få en tomt gratis, og denne ble inngjerdet og beplantet med furu og grantrær. Det ble avholdt basarer, og det ble sendt rundt lister der alle som hadde interesse for saken kunne tegne seg for et større eller mindre beløp for på den måten å få inn penger til byggingen.
Og det viste seg at interessen var nesten almen. Så godt som alle på øya var med å ga penger. Også i Amerika ble det samlet inn. Det var ganske mange skjernøyfolk der på den tiden. Men så kom det plutselig kom det et ganske uventet beløp på kr 1000,- fra konsul A. Sveås i Drammen. Dette skulle være en bryllupsgave fra ham, da han giftet seg med Granvilde Knutsen Rosnes.
Nå var det flere som ikke synes tomten lå så sentralt som ønskelig kunne være. I 1912 tilbød Kristen Wilhelmsen foreningen fri tomt i Kjosdalen. Denne tomten var ikke stor men en tok imot tilbudet med takk for den lå meget sentralt, og en hadde håp om å få kjøpt inn mer grunn av eieren som lå ved siden av. Og dette er også senere gjort. Så valgtes byggekomité og huset ble satt ut på anbud til byggmester Gustav Olsen, Mandal for kr 5500, da skulle han også lage benket til store og lillesal samt prekestol til begge saler. Murerarbeidet ble satt bort på kontrakt til Peter A. Farestad for kr 400,-. Byggingen ble igangsatt våren 1913 og interessen var almen. All frakting av materialer ble gjort gratis, og kunne det spares en krone ved hjelpende håndstrekning ble dette gjort. Når taksteinene skulle legges på, ble disse langet fra hånd til hånd fra bryggen til rett på taket ca: 150 meter. Et par av foreningens kvinnelige medlemmer kjørte fram materialene. En fikk gaver til kapelles altertavle, nummertavle, fløyesbetrekk til alterbord og alterring, alterduk, kirkeklokke, døpefront, rør til springvann og mange andre ting. Det første orgel samt disk og kalk ble gitt av fru Granvilde Sveås Drammen.
Den 23. november ble kapellet innvieet med en stor fest. Det møtte ikke mindre enn 485 mennesket fram.(Hvordan alle disse kunne få plass er ikke godt å skjønne.)
Kapellet ble innvieet til gudstjenestelig bruk av prost Arctader, Mandal 28. desember samme år.
Ved byggingen av huset kom foreningen i engjeld på kr 1500,-. Dette beløp fikk man lånt rentefritt i 10 år av Mandal Sparebank mot kausjon av 3 avforeningens medlemmer.
Tomten til kapellet var bare stein, Den ble ryddet på dugnad av øyas befolkning og det ble satt opp gjerde og anlagt vei. Det ble også plantet gran og lønn der som trivdes utmerket. Et nytt orgel som lignet på pipeorgel ble innsatt på galleriet i 1926. Det var ved dette orgelet Eugen Walvik betjente mest i de 50 årene han var organist ved kapellet.

PORTRETTET.

Portrettet denne gang treffer vi i Valvik.
Navnet er Elisabeth Christensen, som var hjemme på ferie i julen.
Hun er født 25 Juli 1979 i Mandal, og oppvokst i Valvika, Skjernøy.
Av utdannelse; Ferdig tre år med videregående. 9 måneder med DTS (disippel trenings skole). Rescue & Restore, som er en skole innen YWAM om arbeid med gatebarn og barn i risiko situasjoner.
Hun forteller at det blir ikke så mye tid til hobbyer. Når jeg kommer hjem fra jobb er som oftest Tv titting og lesing det eneste jeg har energi til. Men jeg liker veldig godt å lese, så jeg kan ikke klage. Av og til blir det en tur på kino i helgene også. Ellers trener jeg en gang i uka. Og jobber iherdig meg å lære meg å spille gitar.
Elisabeth er for tiden bosatt i Brasil, hvor hun arbeider med barn og tenåringer som bor på gata i Fortaleza, og hun forteller om glede og skuffelser. De aller fleste er mellom 12 og 18 år. 90% av alle tenåringene har familie. Mor, far, bestemor eller storesøster. Det er forskjellige grunner til at de har valgt å bo på gata. Som oftest er det voldelige alkoholiserte foreldre og misbruk. Og når de først er kommet på gata blir de raskt avhengige av narkotika og "gatekulturen". Målet er at tenåringene skal bli kjent med Jesus som sin personlige frelser, og å se dem skape et verdig liv borte fra gata. Aller helst med familien deres, om det er mulig. Men da må det skje mange forandringer, som enkelte av partene dessverre ikke er villige til å gjøre.

Den største gleden er å bare være med guttene. Det høres ut som en dum klisjé, men det er faktisk sant. De bringer meg så ufattelig mye glede. Det hender jo også titt og ofte at de oppfører seg dårlig, og blir veldig sint og irritert. Men de gode stundene jeg har sammen med dem overskygger de dårlige. Vi holder på å bygge et rehabiliterings senter for guttene på en gård ca 1 times kjøring utenfor Fortaleza. Og vi har allerede ca: 5 gutter vi er i samtale med om muligheten for at de kan flytte ut der. Det er helt spesielt å se hvordan disse guttene gleder seg. De har allerede bestemt seg for å forandre livene sine gjennom å begynne å oppføre seg bedre. Respektere mer. En av guttene har også begynt å prøve å kutte ned på dopen han bruker. Han er bare 13 å gammel, men allerede narkoman. Men når jeg ser hvordan guttene gleder seg, så gleder jeg med bare enda mer.

En av de største skuffelsene siden jeg kom tilbake for to uker siden, etter 6 uker i Norge, var også i forbindelse med rehabiliteringsgården. Marcos, var en av de ivrigste over muligheten for å kunne flytte ut der. Han lei av livet på gata. Jeg har prøvd iherdig å få ham til å ta meg med for å besøke familien hans, men han sa aldri nei. Sist uke tok han oss med for å møte moren, som satt og tigget utenfor en kirke. Hun kunne informere oss om at Marcos fylte 18 år i begynnelsen av januar. Det var som å få en knytte neve i magen. Og jeg strevde hardt for å holde tårene tilbake. For siden vi er registrerte for å jobbe med mindreårige, kan vi ikke ta imot gutter over 18 år. Men vi gir ham ikke opp av den grunn. Vil Marcos vekk fra gata, så skal han vekk fra gata.
Tidligere i denne uka kom det også en ny gutt til huset vårt. Han har bare vært på gata i noen uker, og så vettskremt ut. Hjemme hos ham bor de mer enn 15 personer i et bitte lite hus. Faren han drikker mye og slår ham. Og det eneste de har å spise er noe som heter manjokk mel, og ligner på sand. Når jeg tenker på hvilken framtid han har, så presser tårene på. Det er så urettferdig.
Om noen er interessert i å vite mer om arbeidet mitt så kan de maile meg på
e-mail adressen; christensenelisa@hotmail.com
Eller skrive til meg på adressen; Rua Pedro Perreira 1152, Centro Fortaleza CE, Cep 60.035-001, Brasil

,
På spørsmål om det er fint å bo på Skjernøy, forteller hun om naturen som er helt fantastisk. Jeg kaller Skjernøya for mitt barndoms paradis. Dessuten jeg elsker sjøen og stranda. Og at alle kjenner hverandre og bryr jeg om hverandre. For meg er Skjernøya er trygg havn. Og den beste plass i verden å komme hjem til når trenger en ferie og bare å slappe av.
Jeg synes at det er kjempe imponerende hvor mange tilbud det finnes på Skjernøy. Med bare ca: 300 innbyggere er det veldig mange resursfolk og mange som er flinke til å ta initiativ. Men siden jeg for tiden tilbringer mindre enn to måneder i året på øya, så er jeg vel ikke rett person til å uttale meg.
På spørsmål om hvordan øya skal se ut i fremtiden svarer hun: For å være helt ærlig så håper jeg at øya ikke forandrer seg altfor mye i fremtiden. Noen forbedringer er alltid bra, og forandringer skjer alltid. Men om det blir for mye, så tror jeg ikke Skjernøya vil være Skjernøya for meg lenger. Noe spesielt du vil nevne til slutt...
Til slutt sier hun bare at jeg er skikkelig stolt av å komme fra Skjernøya.

Fra Skjernøy vel.

REFERAT FRA ÅRSMØTE SKJERNØY VEL 19. FEBRUAR 2003.

SAK 1. - ÅPNING

Leder Kristian Walvik åpnet årsmøte

SAK 2 - GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE.

Det fremkom ingen merknader til innkalling og saksliste.

SAK 3 - VALG AV MØTELEDER OG REFERENT.

Ivar Kristiansen ble foreslått som møterleder.
Gerd Jacobsen ble foreslått som referent. Begge ble enstemmig valgt.
Til å underskrive protokollen ble: Agnethe Kjellin og Roald Syvertsen.
Enstemmig valgt.

SAK 4 - ÅRSMELDINGER.

Årsmeldingen fra Skjernøy vel ble opplest av leder Kristian Walvik.
Meldingen ble godkjent.
Årsmeldingen fra Grendehuskomiteen ble opplest av Terje Bydahl.
Meldingen ble godkjent.
Årsmeldingen fra Skjernøymarsjen ble opplest av Kjell Gauksås
Meldingen ble godkjent.
Årsmeldingen fra Arbeidsstua ble opplest av Kristian Walvik.
Meldingen ble godkjent.
Årsrapport fra områdetiltaket ble lagt frem av Tønnes Berge.
Han gikk gjennom mandatet til tiltaket. Følgende prosjekt er utført: Veien ut til bautaen – Digitalisering av Skjernøya – registrering av Lakseplasser.
Årsrapport fra arealplangruppa ble lagt frem av Evert Knudsen.
Han gikk gjennom det arbeidet som hittil er utført. Dyrstad er prioritert På grunn av kloakken. Arbeidet er kommet så langt at de fleste Gårdene er ferdig med planene. Allmøte blir til høsten.

SAK 5 - REGNSKAP 2002 BUDSJETT 2003

Regnskapet ble gjennomgått av Kristian Walvik.- regnskapet ble enstemmig vedtatt.

Budsjettforslaget ble gjennomgått av Kristian Walvik. - budsjettet ble enstemmig vedtatt.

SAK 6 - INNKOMNE FORSLAG.

Årsmøte gir enstemmig sin tilslutning til innkjøp av nye stoler til grendehuset på inntil Kr. 40.000,-
b. Retningslinjene for arealgruppa: *Retningslinjene ble gjennomgått punkt for punkt. Hovedpunktene fra 1 – 7 ble gjennomgått uten kommentarer.*
Underpunkt A –
Evert Knudsen ba om en nærmere forklaring hva en legger i ordet nøytralitet i denne forbindelse. Følgende hadde ordet : Gerd J, Rolf S. Ivar K. Evert K, Terje J. Terje B. Agnethe K. Karin A. Rita D. Betty H. Sverre Gunnar S.
Underpunkt A ble godkjent som det står.

Underpunkt B –

1. *avsnitt ble godkjent.*
2. *avsnitt ble vedtatt som følger:*

Årsmøte vedtok med 24 for og 17 mot at det skulle gies anledning til å stemme med fullmakt (blanko) på gårdsmøtene.

Underpunktene C,D,E,F – godkjent uten kommentarer.

Underpunkt G.

Følgende hadde ordet: Rolf S, Evert K, Rita Dy. og Terje B.
Det ble vedtatt at antall hus og hytter skulle strykes.

C. **SAUEHOLD PÅ SKJERNØY.**

D. Ivar K. gav en kort orientering om den mottatte henstillingen om inngjerding av sauene. Flere hadde ordet i saken. Årsmøtet ba styret om å søke vegvesenet om å få satt opp et "saueskilt". Saken kom opp med bakgrunn i en anonym henvendelse.

SAK 7 - VALG.

Følgende gårder var på valg:

Dyrstad:	Kurt Dyrstad	28 stemmer.
	Betty Hagen	13 stemmer.
Skjernøysund/ Berge:	Arthur Tallaksen	23 stemmer.
	Knut Knutsen	17 stemmer.

Som revisor ble Elin Walvik enstemmig valgt. Referat fra styremøtene må også sendes til varamennene.

RETNINGSLINJER FOR ARBEIDET I AREALGRUPPA.

VEDTATT PÅ ÅRSMØTE 19.02.03.

Pkt. 1 – Nåværende arealplan.
Det viste seg å være en stor forvirring rundt dette punktet. Men etter en lang debatt ble Punktet vedtatt som følger:
Den nåværende planen legges til grunn med tanke på tekstdelene der en prioriterer fast bosetting, mindre hyttebygging og at en skal ta vare på kulturlandskap og friområder.
Når det gjelder hus og hytter som ble tegnet inn i den nåværende planen er det opp til de enkelte gårdsmøtene om en ønsker å forandre på dette, en kan velge å legge inn flere hus enn det planen har i dag eller en kan redusere på antall hus, eller om en vil kan en se helt bort fra planen og lage en ny når det gjelder hus og hytter. Men det er svært viktig å gi en god orientering om dette på hvert enkelt gårdsmøte.

Pkt. 2 – Behandle/veilede søknad for dispensasjoner

Pkt. 3 – Gi politisk tyngde til positiv behandling av søknader i henhold til Planen (hus, hytter/sjøbuer)

Pkt. 4 - Koordinere/utforme alle nye bebyggelsesplaner.

Pkt. 5 - Den enkelte søker kan anke avgjørelsen til vel'et. Prosessen er deretter at vel'et og arealgruppen tar avgjørelsen i fellesskap.

Pkt. 6 - Arealgruppen kan arbeide med spesialoppgaver (for eksempel: kloakk Dyrstad/Valvik)

Pkt. 7- Koordinere og forberede neste rullering av arealplanen.

I tillegg ble følgende underpunkter vedtatt i forbindelse med koordineringen og forberedelsen av rullering av arealplanen.

Underpkt. A.
Hver grunneier legger frem sine planer for valgte representanter i arealplangruppa for hver enkelt gård. Representanten i arealplangruppa må derfor forholde seg nøytral og kun formidle grunneiers ønsker.

Underpkt. B.
De stemmeberettiget er dem over 16 år. De som ikke bor på øya, men som eier over 5 mål eller mer har en stemme på eiendommen. De som står som eier av flere eiendommer over 5 mål på ulike gårder på øya, har i tillegg en stemme på denne gårds gårdsmøte.
Det gies anledning til å stemme med fullmakt (blanko) på gårsmøtene.

Underpkt. C.
Etter at hver grunneier for gården har kommet med sine ønsker, ordner gårdsrepresentanten for arealplangruppa med å avmerke eventuelle hus, hytter, båthus, sjøbod m.m. på respektiv kart for gården samt eventuelle kommentarer i tilknytning til dette. Dette materialet blir deretter kopiert og utdelt til hver stemmeberettiget.

Fors. neste side.

Underpkt. D.
Det holdes et gårdsmøte for orientering og kommentarer/synspunkter (før den endelige avstemningen) for hver gård med mulighet for forandringer av x-antall hus, hytter etc. Det skal også da opplyses om avstemningsregler og den videre saksgang.
Underpkt. E.
Så holdes det nytt gårdsmøte med avstemming, etter simpelt flertalls prinsipp. Referat fra møte skal skrives, referatet skal inneholde avstemningsresultatet. Mindretallet kan anke saken inn for Vel'et til uttalelse.
Underpkt. F.
Når alle gårdene er ferdig med sin avstemning legger arealplangruppa samlet sin plan frem for "allmøte" som sin innstiling. Vel'et har så den avgjørende myndighet over planen og sender den videre til Mandal kommune.
Underpkt. G.
Er det store inngrep som kommer fram under planprosessen, så som hyttefelt, boligfelt, vindmøllepark, oppheving av friarealer, storstilt brygge/sjøhusanlegg, oppdrettsanlegg bør det taes opp på et "allmøte" for hele Skjernøy's befolkning – og de over 16 år kan stemme.

Kongelig besøk i Skjernøysund

og

litt om Stavanger stift i høymiddelalderen.

Svein Ø. Berge.

Del 3. Litt til om biskop Gunnar.

Det forefinnes også en del kilder som viser at han for egen rekning ervervet atskillig jordegoda, blandt annet på Rennesøy. En *"frænde"* av Gunnar, Gunbjørn Arnsteinssøn, var lagrettsmann i Ryfylke – herpå kan vi slutte oss til at også biskopen må ha hørt hjemme i omegnen.
Gunnar døde trolig i 1453, etter som det ved et møte i Bergen, den 15 oktober 1453 vedrørende forforhandlingene om Henrik Kaltisen[13] resignasjon fra erkebispedømmet, nevnes som valgt biskop til Stavanger, en Sigvardus.
Så langt vårt kjennskap til biskop Gunnar, som fattet min inntresse ved lesning av kongebrevet skrevet i Skjernøysund for 500 år siden.

I det ovenfor refererte kongebrev får Gunnar, av kong Christian I, stadfestet en rett som opprinnelig var gitt bispestolen i Stavanger av kongen, nærmere 180 år tidligere, til biskop Arne, 1276– 1303. Eller var det virkelig denne biskop Arne som tidligere hadde fått tildelt de ovenfor nevnte rettigheter? Uansett, vi tar oss litt tid å se nærmere på denne fargerike og stribare biskopen.

Biskop Arne

Arnes herkomst kjenner vi svært lite til, muligens kan han kanskje være den Arne som var Torgils kapellan, og tidligere kannik[14]. Senere i livet gjorde han seg derimot ganske bemerket i stiftets historie ved sine mange stridigheter.
Arnes første år falt in under den tid da kirken, først med Magnus Lagabøter (Håkonsson, 1263 - 1280) mange innrømmelser, oppnådde de største privilegier kirken i Norge noen sinne har hatt. Senere mistet den (kirken) mange av dem under sønn til Magnus, Eirik Magnusson (1280- 1299), sin fornyelse. Da erkebiskop Jon Raude[15] og to andre biskoper måtte dra i landflyktighet unngikk Arne denne skjebnen. Han og biskopen av Bergen, biskop Narve, har i langt større grad greid å tilpasse seg begivenhetene, selv om også i Stavanger stift kampen kom tilsyne. Biskopens håndgangne menn hadde leidangsfritak[16], denne begunstigelse blev nå tatt fra dem. Biskop Arnes menn protestere mot dette og nektet å betale leidang. Men baronen, Herr Audun Hugleiksønn,[17] lot imidlertid tinget på Mariakirkens[18] kirkegård i Bergen angjeldende menn lyse fredløse, og de måtte rømme landet, og baronen, Herr Gaute av Tolga, lot godset deres konfiskere av kronen. Som et resultat av dette blev han bannlyst av biskop Sigurd, noe han knapt enset. Imidlertid ble Herr Gaute senere drept i Stavanger i 1288 av ridderen, Herr Halvard av Sandeid sogn.
Den begivenhet vi helst knytter biskop Arne til, er at han i 1277 gikk i gang med, et i senere tid vurdert, fantastisk påbygg - og restaureringsarbeide, av den da 150 år gamle romanske basilikaen[19], St. Svithuns kirke. Denne var i 1272 blidt sterkt skadet av brann. Kirken var fra fordum av en kirke som ikke tilfredstilte gotikkens krav til kirkebygg, den var for tung, mørk og trang! Det er spesielt koret

biskop Arne legger sin vekt på, "*Biskop Arnes kor*" – vigslet til Guds ære – er viet minne om en av de største kirkebyggerne Norge kjenner til! Men også de to så karakteristiske firkantede torn, som kirken fremviser den dag, i dag er Arnes verk.
Imidlertid vet historien å berette mange episoder om denne stridbare biskopen som ikke passet seg en kirkens tjener.

Biskop Aksel

Aksel er trolig den biskop som kong Christian I, egentlig mener å skulle referere til i sitt brev til biskop Gunnar.
Aksel Jonssøn, biskop i Stavanger stift til 1254, en meget fornem mann av gammel lenderamnsætt. Hans far, var lendemannen Jon Gautssøn av Ænes, og hans brødre var lendemennene Arnbjørn Jonssøn, og Gaut Jonssøn av Mel. Vi møter ham første gang som kong Håkon Håkonssøns kappelan og rådgiver i 1223. To år senere finner *Askeldus* som *Archidiaconus*[20] (erkediakon) i Bergen og ved den tid på besøk i Englad. Vi finner vi ham som biskop i Stavanger stift i 1226, hvilken stilling han innehadde til sin død i 1254. Han blev av sin konge utrykkelig hedret ved sin bortgang.

---

[13] Henrik Kaltisen, (Kalteisen), ca. 1400–1464, erkebiskop i Nidaros 1452–54. Etterlot seg en kopibok av betydelig hist. interesse; utgitt 1899 av Alex. Bugge.
[14] Ref dipl. Nov. X No 4.
[15] Jon Raude, død 1282, norsk erkebiskop fra 1268; stod i kampforhold til Magnus Lagabøte. Striden ble ordnet gjennom Sættargjerden i Tunsberg 1277. 1282 måtte Jon rømme fra landet.
[16] Leidang, el. leding (norrønt leiðangr), det gamle norske landvernet, basert på en inndeling av kystdistriktene i skipreider som stilte skip, mannskap og proviant til kongens rådighet for et visst tidsrom. Ordet brukes også om selve hærferden eller flåten, eller bare om naturalytelsene. I Gulatingsloven skriver leidangen seg fra Håkon den godes tid (ca. 950), i Viken er ordningen eldre. Før 1200 er leidangen blitt en fast skatt.
[17] Audun Hugleiksson Hestakorn, ca. 1240–1302, norsk lendmann, stallare hos Magnus Lagabøte, meget innflytelsesrik. Falt i unåde og hengt. (Minnestein avduket i Jølster 1960)
[18] Mariakirken, Bergen, trolig påbegynt før 1100, bygd i romansk og gotisk stil, en av landets rikest utstyrte, med bl.a. altertavle fra slutten av 1400-tallet og barokk prekestol fra 1600-tallet. Var kirke for de tyske håndverkere og kjøpmenn på Bryggen og ble lenge kalt «tyskekirken»
[19] Basilika (av gresk 'kongshall'), bygningsform som ble utviklet av romerne på 100-tallet f.Kr. etter gresk mønster. Lignende bygningskonstruksjoner finnes alt i det gamle Egypt. Den romerske basilika, som tjente som børs, forsamlings- eller retts sal, kan betraktes som et overbygd torg. Rommet er delt opp i «skip» ved søyle rader, som har takkonstruksjonen på hvelv buer. Det midterste skip ble bygd høyere enn sideskipene for å få mer lys. Midt på en av ytterveggene var et halvrundt utbygg, apsis, med dommersete. Den eldre basilika blev forbilde for Romas og de vestromerske kristne kirker, som så fikk samme navn.

Fortsettelse i neste nummer.

"Vi blar i arkivet"

Litt fra nr. 4. 1969. **Og så kom orkanen.** Mandag 22.sept. 1969, - ja hvem husker ikke den. Da både folk og hus holdt på å blåse av. Været tidligere i høst hadde vært nydelig, men den 22. satte det punktum bestemt og ettertrykkelig. Væremeldingen lød bare på kuling, så folk la seg som vanlig på søndag kveld uten ekstrafortøyning på båtene. Det økte fra S.V. utover kvelden og natta, og var snarest oppe i full storm. Kl 06.00 mandag morgen ramlet de første trean, og vinden økte noe kolossalt. Kl 06.30 var vinden oppe i full orkan og mer til. Det hylte og pep noe aldeles forferdelig.(avkortet)
Virkningen var også mildes talt betydelig. Takstein store greiner og bølgeblikkplater føyk gjennom lufta og tykke trær brakk som fyrstikker rett av på midten eller blåste over ende. På det verste var det farlig å være ute. På gården Dyrstad gikk alle grantrærne, som har stått i en mannsalder, over ende. Ei gran lå mot huset til Kristian Ånensen og en tvers over veien. Taket på garasjen begynte også å gi etter. På Peder Pedersen hytte på Dyrstad blåste taket av, og lys og telefon var vekke 2 – 3 dager. Trær som kanskje hadde stått i 100 år måtte over ende. Det store pæretreet i hagen til German Gabrielsen måtte gi opp. Takstein fra noen ganske få og opp til et par hundre blåste vekk på de fleste husene på øya. Antakelig var det verst på Rosnes hvor det på Karl Karlsen, Håkon Karlsen og avdøde Selmer Knutsens bruk blåste over ende 60 – 70 trær, blant dem eiketrær så store at en knapt kunne favne rundt dem. På Gardis Pedersen s bruk på Stølen i Rosnes falt det 20 – 25 trær. Det må bemerkes at lauvet var ikke falt av trærne, så vindfanget var ekstra stort.
Ute på Ryvingen var det litt av ett skue. Himmel og hav sto i et eneste kok. På gårdsplassen ved fyret sto sjørokket så tett at vannet ikke greide å renne unna. Det var uråd å komme over uten sjøstøvler hvis en i det hele tatt våget seg ut Og stedet ligger 30 meter over havet og ca. 150 meter unna havet i vindretningen. Men så ble det også målt 45 m /sek. på stasjoner i nærheten, og når en vet at orkan begynner på 30, så kan en selv regne etter.
Flere som skulle på arbeid den dagen kunne ikke komme fram da det lå trær over veien og skolebussen kom ikke for sjåføren torde ikke kjøre over brua, så barna fikk seg en ekstra fridag.

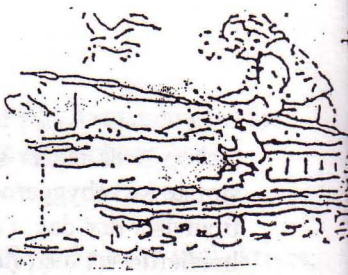

Smånytt fra øya.

Mye sjøfugl.

Selv om fiskerne for tiden klager på lite liv under overflaten når det gjelder fisk, så kryr det formelig på overflaten av fugl. Lokale fiskere rapporterer om store mengder alker, tidligere år har det vært mest spissnebbede alker, eller mer korrekt lomvi, som har gjestet vår kyst om høsten og vinteren, men i år er det også betydelig innslag av buttnebbet alke, eller bare alke. Flokker på fire til seks alker er ikke uvanlig. Alle alkefugler er for tiden fredet, men noen havner i fiskernes garn. Det er også uvanlig mye ender, særlig kvinender, disse har sitt navn etter den kvinende vingelyden når de flyr. Den store forekomsten av ender har nok sin årsak i den noe strenge vinteren i år, med gjenfrysing av vannene. Skarven ser ut til stadig å øke i antall, og den forlenger oppholdstiden fra tidlig i september til langt ut i mars. Den er utvilsomt er stor konsument av fisk, og i dagens mengder er den et nytt innslag i vår fauna. Tidligere kunne man en sjelden gang se et eksemplar på de ytterste skjær. Nå er den en helt vanlig gjest i de innerste fjordarmer, gjerne i flokker. Det er tillatt med jakt på ungfugl av skarv i 2 måneder om høsten. Ærfuglen ser slett ikke ut til å ha blitt redusert på grunn av at det i noen år har vært tillatt med jakt i en kort periode om høsten. Store flokker på tyve til 40 individer er et ikke uvanlig og meget flott syn i vår skjærgård.

Skjernøyrype.

Vi har i de siste måneder hatt innslag av ryper på øya. Trettende desember ble det observert 3 ryper på Sundsheia i Skjernøysund, og trettende januar ble en rype observert på Dyrstad. Det er ikke helt uvanlig med slike observasjoner vinterstid, særlig i litt strenge vintre.

Sel.

I sommer leste vi om dødelig sykdom på sel, og mange døde dyr ble funnet. De fleste regnet med at bestanden hadde fått en skikkelig knekk. Men i vinter har en lokal fisker fått to sel i garna, det er sannsynligvis ungdyr av kobbe det er snakk om.

Stær og Vipe.

Det er den første uken i mars og snøen ligger over alt men det går nå fort mot vår. Det er blitt observert store flokker med stær, men det er lite mat å finne for snøen. Og flere viper er observert jorder der snøen har smeltet bort. Håper snøen forsvinner fort.

Barnedåp i Kapellet.

Søndag 16. febr. Barnets navn var Magnus og ble døpt av en aspirant som heter Julia Ann Engstrand og skal vikariere i Mandal menighet i 5 uker. Hun studerer til prest på menighetsfakultetet i Oslo. Dette var det første barn hun døpte.
Barnes foreldre er Bjørg Elin og Øystein Berge. Bosatt Mandal.

På Saltvolla er nå grunnarbeidet til de 8 boligene som skal bygges ferdig, og byggingen av selve husene kan ta til. Det er Konsmo fabrikker som står for alt arbeidet, og regner med de første boligene kan stå ferdig til høsten.
Søndag 9. febr. var det vising på plassen, og de reklamerer med: Solrik beliggenhet like i strandkanten. – Mulighet for båtplass. – Boløsning "alt på ett plan". Livsløpstandard. – Mulighet for innredning av loft og kjeller.
Nøkkelferdige hus vil komme på ca. 1.2 millioner og oppover. Det er egentlig boliger for dem som er over 50 år. Det som skiller dette prosjektet fra vanlige boliger er at de blir mindre av alt. Tomtene er ikke større enn 200 – 300 kvadratmeter, og boligene blir ikke større enn 80 – 100 kvadratmeter over 2 etasjer.
Grunneiere Ivar Kristiansen og Reidar Jenssen har valgt seg ut hver sin tomt av de åtte. Dermed er det bare 6 igjen for salg.

Vi vil Gratulere Benedikte og Odd Arne Skogen med en sønn andre søndagen i Januar. Likeså vil vi gratulere Hanne Arntsen og Dag Tore Bøe med en sønn som ble født samme dag.

Vi gratulerer også Inger Lise Adriaenssen og Per Jørgen Herstad, Skjernøysund som gifter seg i Mandal kirke 21. febr.

Tormod Berge døde 3. mars etter en lang tid med sykdom, 71 år gammel. Han var sønn av læret Georg Berge og har de senere år bodd i barndomshjemmet på Berge sammen med sin kone Ingrid.
Hele sitt yrkesaktive liv var han tilknyttet Marna motorfabrikk og senere Mantek.
Han hadde en fabelaktig hukommelse og husket i detalj alle de motorene som var produsert.
Vi lyser fred over hans minne.

Arealplangruppa er forbauset over at kommunen i utgangspunktet ikke ønsker å fradele smale gangsparseller ned til sjøen, for tilrettelegging av båtplasser til flere av de eiendommene som har strandlinje. Arealplangruppa har gitt sin fulle støtte til søknaden fra Tor Jørgensen om å skille ut en bryggeeiendom med gangadkomst fra eiendommen hans på Nedre Farestad. Fradeling av gangparseller har vært langvarig praktisert på øya og arealplangruppa ser ingen grunn til å endre praksis.

Vi minner om Skjernøyposten

E-post adresse som er: **Skjposten@c2i.net** og ønsker innlegg sendt oss hvis det er noe en vil ha fram. Mange ganger er det tungvindt å ringe rundt å spørre om forskjellige ting. Det kan være grendehuset, vellet, kapellet o. l. Vi må ha stoffet i hende innen utgangen av mai, utgangen av august, midten av november og utgangen av febr.
Fra nyttår har Janne Knutsen overtatt regnskapet etter Norvald Jenssen som har hatt det i alle år. Norvald vil fortsatt være med i red.

Grendehuskafeen melder om tålig bra oppslutning i vinter, det kunne gjerne vært flere. Det er tre ganger igjen med kafeen i vår og en håper på enda bedre oppslutning. Nå har en fått bevilget kr 40.000 til nye stoler så en ser fram til innkjøp av disse.

Juletrefest Dyrstad skole.

12. januar gikk på tradisjonelt vis. Det var ca. 60 frammøtte. Julenissen møtte også fram som før, etter å ha blitt vekket på loftet og han kom som vanlig med en overraskelse til barna, noe som de små setter en stor pris på.

Været siden sist.

Det har vært en lang kald vinter. I fjor ble de første utsprunge blåveis funnet 26. febr. I år er bare så vidt bladene kommer fram. Snøklokkene står i knopper under snøen og påskeliljene har så vidt begynt å komme fram.
Men det går imot vår det er sikkert. Når dette skrives er vi den andre helgen i mars og snøen har ligget vel en uke men den er snart vekke.
Jule og nyttårstider hadde vi snø og svært kalt med nattetemperatur minus 12 grader og enda lavere, med kald vind fra østlige retninger. I febr. var snø og streng kulde vekke, men det har blåst kald vind og det har vært lite nedbør. En del soldager har vi også hatt, men som sakt det har vært kalt. I slutten av febr. og første uken i mars, har det vært snø og sludd og svært glatt på veiene.
Skjernøyposten skriver nå årgang 35. det vil si at vi har vært i gang i 34 år.
Vell møtt i juni med neste nummer!

Siden det går mot sommer kan vi ta med et bilde fra høyonna i Valvik i midten av 1950 årene. Det er familien Aalvik som har besøk fra øst-landet som er medhjelpere.
Vi ser dra venstre Marie Aalvik, Leiv Aalvik, Amanda Nilsen fra Oslo, Olav Aalvik, Harald Aalvik. På hesteryggen Unni Odden fra Brevik og på lasset Vesla og Lise Nilsen fra Oslo.